



PRO MEMORIA
ŚP. PROFESOR ZBIGNIEW KRAWCZYK (1930–2024)

Prof. dr hab. Zbigniew Krawczyk należy do grona najwybitniejszych postaci polskiej, europejskiej i światowej nauki, a z pewnością zasługuje na miano protagonisty i luminarza humanistycznych i społecznych nauk o sporcie, zwłaszcza filozofii i socjologii. W swoim pięknym życiu udało mu się połączyć cechy wspaniałego naukowca, wymagającego dydaktyka, doskonałego organizatora życia akademickiego i życzliwego człowieka, przyjaźnie usposobionego i niezwykle wrażliwego na potrzeby innych.

Zbigniew Krawczyk urodził się w Dębiniu 25 czerwca 1930 roku. Renomowane Liceum Pedagogiczne im. Mikołaja Kopernika w Krośnie ukończył z wyróżnieniem w 1951 roku. Tytuł magistra filologii polskiej uzyskał na Uniwersytecie Jagiellońskim w 1955 roku oraz magistra filozofii na Uniwersytecie Warszawskim w 1958 roku. W 1963 roku na Uniwersytecie Warszawskim uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych, natomiast w 1970 roku stopień doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie filozofii i socjologii kultury fizycznej.



Received: 24.06.2024. Accepted: 25.06.2024.

© by the author, licensee University of Lodz – Lodz University Press, Lodz, Poland. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution license CC-BY-NC-ND 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

W 1978 roku nadano mu tytuł profesora nadzwyczajnego nauk humanistycznych, a w 1986 roku tytuł profesora zwyczajnego nauk humanistycznych.

Pracę zawodową rozpoczął na Uniwersytecie Jagiellońskim na stanowisku asystenta w 1953 roku, natomiast w 1958 roku w Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie, w której przeszedł wszystkie szczeble kariery akademickiej, od starszego asystenta, adiunkta i docenta, do profesora nadzwyczajnego i profesora zwyczajnego. Zajmował wiele stanowisk administracyjnych w Uczelni, był bowiem w latach 1971–1993 kierownikiem Zakładu Filozofii i Socjologii, w latach 1971–1974 dyrektorem Instytutu Nauk Humanistycznych, w latach 1993–2001 kierownikiem Zakładu Socjologii, a w latach 1990–1999 kierownikiem Katedry Nauk Społecznych. Zwieńczeniem kariery zawodowej było sprawowanie w latach 1981–1987 funkcji prorektora ds. Nauki, a w latach 1990–1996 przez dwie kadencje funkcji rektora Akademii.

Pracował także w różnych okresach swej kariery akademickiej na Uniwersytecie Warszawskim, Uniwersytecie Rzeszowskim, w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Rzeszowie, Wyższej Szkole Ekonomicznej w Warszawie oraz Wyższej Szkole Ekonomiczno-Technicznej w Legionowie.

Jego wyjątkową pozycję w świecie nauki potwierdzają liczne zaproszenia z kraju i zagranicy do uczestnictwa w prestiżowych gremiach naukowych. Był między innymi członkiem honorowym International Sociology of Sport Association, European Association for the Sociology of Sport, American Academy of Physical Education, członkiem Prezydium Międzynarodowego Komitetu Socjologii Sportu, przewodniczącym Komitetu Nauk o Kulturze Fizycznej Polskiej Akademii Nauk, członkiem Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej ds. Kadr Naukowych, członkiem Komisji ds. Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych, członkiem Polskiej Akademii Olimpijskiej Polskiego Komitetu Olimpijskiego, a także zastępcą redaktora naczelnego prestiżowego kwartalnika „International Review for the Sociology of Sport”.

Profesor Krawczyk w sposób niezwykle owocny i efektywny uczestniczył w kształceniu i doskonaleniu kadr naukowych. Potwierdzeniem tego jest wypromowanie ponad 300 magistrów, blisko 30 doktorów w dziedzinie nauk o kulturze fizycznej, opieka nad blisko 10 zakończonymi przewodami habilitacyjnymi w dziedzinie nauk o kulturze fizycznej.

W trakcie swej wieloletniej i owocnej kariery naukowej współpracował z wieloma polskimi i zagranicznymi ośrodkami badawczymi i dydaktyczno-badawczymi w zakresie wspólnych badań, konferencji i kongresów, publikacji i wykładów. Współpraca ta dotyczyła ośrodków polskich, w tym między innymi Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Rzeszowskiego, Instytutu Filozofii i Socjologii PAN oraz Akademii Wychowania Fizycznego w Gdańsku, Krakowie i Poznaniu, ale także uniwersytetów w Moskwie, Tallinie, Sofii, Osnabrück, Budapeszcie, Hamburgu, Pradze, Amherst, Brockport, Waterloo i Columbia.

Jego dorobek naukowy jest imponujący pod względem ilościowym, ale przede wszystkim jakościowym. Jest autorem między innymi 10 książek, w tym: *Socjologia E. Abramowskiego* (1965), *Natura, kultura, sport. Kontrowersje teoretyczne w Polsce* (1970), *Studia z filozofii i socjologii kultury fizycznej* (1978), *Absolwenci uczelni wychowania fizycznego. Socjologiczne studium zawodu* (1978), *O kulturze fizycznej. Studia i szkice* (1983), *Sport, Kultur, Gesellschaft Sozialphilosophische Beiträge* (1984), *Humanistyczne wartości kultury fizycznej* (1986), *Nauka w społeczeństwie amerykańskim* (1990), *Sport w zmieniającym się społeczeństwie* (2000), *O turystyce i rekreacji. Studia i szkice* (2007). Ponadto jest autorem blisko 250 artykułów w czasopiśmie naukowych, 200 rozdziałów w monografiach, autorem haseł w encyklopediach, redaktorem i współautorem 20 monografii zespołowych (w tym m.in. wydanej w 1998 roku pracy *Socjologia w Polsce*, którą współredagował z K. Sową) oraz redaktorem *Encyklopedii kultury polskiej XX wieku. Kultura fizyczna, sport* (1997). Jest także autorem lub współautorem 10 podręczników akademickich z zakresu socjologii i filozofii kultury fizycznej, w tym niezwykle cenionego autorskiego podręcznika *Socjologia kultury fizycznej* (1995).

Profesor Krawczyk kierował wieloma krajowymi i międzynarodowymi projektami badawczymi, zorganizował cztery międzynarodowe konferencje naukowe, liczne konferencje krajowe, w tym był organizatorem zespołu socjologii sportu podczas Kongresu Socjologicznego w Warszawie.

Profesor Krawczyk był osobą wyjątkową. Po pierwsze, był wzorem osobowym dla licznych pokoleń studentów i pracowników naukowo-dydaktycznych. Cechowała go rzadko spotykana kultura osobista, życzliwość w kontaktach z ludźmi, kultura słowa i wypowiedzi, niezwykła rzeczowość i rzetelność. Po drugie, był wspaniałym dydaktykiem, zawsze wzbudzającym zainteresowanie słuchaczy. Jego erudycja i klasyczne wykształcenie współbrzmiały z umiejętnością prowadzenia jasnego i logicznego wywodu, z przekonaniem, że padnie on na podatny grunt i przyniesie owoce w postaci rozwoju intelektualnego i etyczno-społecznego uczniów. Po trzecie, był wybitnym uczonym i znawcą zagadnień kultury fizycznej oraz sportu, którym poświęcił swe naukowo-zawodowe życie. Jego warsztat naukowy jest sam w sobie znakomitym wzorem. Prowadzone przez niego rozważania są zawsze osadzone na precyzyjnie wyłuszczonej założeniach teoretycznych, w oparciu o przyjętą *implicite* bądź *explicite* określoną metodologię, zawsze lokującą się na głównym szlaku rozwoju dyscypliny naukowej, a używana przez Niego terminologia pomaga lepiej zrozumieć wyjaśniane zagadnienie. Wszystko stanowi logiczną całość, napisaną zawsze klarownym językiem z zadbanie o każdy szczegół: ścisłość cytatu, kompletność literatury, stylistyczną płynność i poprawność interpunkcyjną.

W dowód uznania zasług Profesora w działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej Węgierski Uniwersytet Kultury Fizycznej w Budapeszcie w 1985 roku oraz Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie

w 2009 roku nadały mu najwyższą godność akademicką, jaką jest tytuł doktora *honoris causa*.

Za wybitne osiągnięcia w działalności społecznej, dydaktycznej i naukowej został wyróżniony wieloma najwyższymi nagrodami i odznaczeniami państwowymi, w tym Złotym Krzyżem Zasługi (1973), Krzyżem Kawalerskim (1979), Krzyżem Oficerskim (1989), Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (2000). Ponadto wyróżniany był odznaczeniami resortowymi ministerstw odpowiedzialnych za edukację, szkolnictwo wyższe, kulturę fizyczną i sport, a także przez władze Warszawy, które przyznały Mu Krzyż za Zasługi dla Warszawy (2000).

Wdzięczni uczniowie
Zbigniew Dziubiński i Michał Lenartowicz
Katedra Nauk Humanistycznych i Społecznych,
Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego
w Warszawie